

Η μετάνοια του Θεού

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Μας φαίνεται εντελώς ανάρμοστο και πολύ ανάξιο του Θεού, Θεός αυτός να μετανοεί. Ο Θεός είναι πάνσοφος, ώστε δεν μπορεί να κάνει λάθη, και είναι ακόμη παντογνώστης και προγνώστης, ώστε μπορεί να προλαβαίνει τις καταστάσεις και δεν χρειάζεται να μετανοεί. Κι όμως, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η αγία Γραφή μιλάει για μετάνοια του Θεού.

Χαρακτηριστικό είναι αυτό που μας αναφέρει το βιβλίο του Ιωνά. Η βαθειά και ειλικρινής μετάνοια των Νινευιτών αναγκάζει τον Θεό να αλλάξει το σχέδιο της καταστροφής τους, να μην πραγματοποιήσει την απειλή του, που ρητά είχε αναγγείλει ο προφήτης, αλλά να τους συγχωρήσει. «Και είδεν ο Θεός τα έργα αυτών, ότι απέστρεψαν από των οδών αυτών των πονηρών, και μετενόησεν ο Θεός επί τη κακία η ελάλησε του ποιήσαι αυτοίς, και ουκ εποίησε» (Ιωνάς 3,10).

Όσο παράδοξη παρουσιάζεται για την ανθρώπινη λογική η μετάνοια του Θεού, τόσο θεολογική είναι η αλήθεια που αποκαλύπτει. Πράγματι, εκείνο που έκανε τον Θεό να μετανοήσει δεν ήταν ούτε εσφαλμένη εκτίμηση ούτε ειδική συμπάθεια, αλλά, όπως παρατηρεί ο άγιος Χρυσόστομος, «η μεταβολή του βίου». Είδε τους Νινευίτες να μεταπηδούν από τον πονηρό τρόπο ζωής σε αγαθό, και αυτός «μεταφοιτά προς το ήμερον και αναβάλλεται την καταστροφήν και φειδούς αξιού», εξηγεί και ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας. Εφόσον έλαβε τέλος η αμαρτία, «ανήσκει και αυτός την οργήν και μεταβουλεύεται τα χρηστά».

Το μήνυμα είναι ξεκάθαρο και πολύ παρηγορητικό για την αμαρτωλή και πάντοτε αμαρτάνουσα ανθρωπότητα. Η δική μας μετάνοια ανακαλεί την καταδικαστική απόφαση του Θεού για μας, ανατρέπει την απειλή του και αποκρούει τη θεήλατη οργή. Μόλις μας δει να επιστρέφουμε κοντά του ο Θεός, λέει ο άγιος

Χρυσόστομος, τρέχει, μας ξεφορτώνει από το φορτίο των αμαρτημάτων μας και μας προσφέρει τις δωρεές του. Διότι ούτε κι εμείς δεν επιθυμούμε τόσο τη σωτηρία μας, όσο αυτός επείγεται να μας την χαρίσει. Το έλεος και η αγάπη του βρίσκουν δρόμο μέσα στη μετανοημένη καρδιά και την σώζουν.

Τι δυνατό δικαίωμα για τη σωτηρία μας έχει παραχωρήσει, στ' αλήθεια, ο Κύριος! Αν με την προσευχή ο άνθρωπος παλεύει με τον Θεό, με τη μετάνοια μπορούμε να πούμε ότι κατανικά τον Παντοδύναμο.

Αλλά μια τέτοια δύναμη, εύλογο είναι ότι προϋποθέτει πολύ κόπο εκ μέρους μας. Δεν είναι εύκολο να νικήσουμε τον Θεό και να αλλάξουμε τις βουλές του. Για να μας χαρίσει ο Κύριος αυτή την ασύλληπτη νίκη, χρειάζεται να δείξουμε «έργα» μετανοίας. Και τα έργα της δικής μας μετανοίας είναι η πίστη, η συναίσθηση και η διόρθωση, η προσευχή και η εξομολόγηση, η νηστεία.

Όλα αυτά ονομάζονται στη Γραφή με μια πολύ παραστατική λέξη, που κρύβει μέσα της έντονη προσπάθεια και βαθιά αποφασιστικότητα· λέγονται επιστροφή. Είναι η μόνη κίνηση που αναγκάζει τον Θεό σε μετάνοια, όπως λέει ο προφήτης Ιερεμίας· «Πέρασ λαλήσω επί έθνος η επί βασιλείαν του εξάραι αυτούς και του απολλύειν, και επιστραφή το έθνος εκείνο από πάντων των κακών αυτών, και μετανοήσω περί των κακών, ων ελογισάμην του ποιήσαι αυτοίς» (18,7-8). Είναι η μόνη κίνηση που κάνει τον Πατέρα να βγει τρέχοντας στο δρόμο και να αγκαλιάσει και να φιλήσει τον άσωτο γιο που επιστρέφει κοντά του.

Πως όμως συμβαίνει να μετανοεί ο Θεός; Μια άποψη είναι ότι η μετάνοια του Θεού αποτελεί ένα παιχνίδι αγάπης μαζί μας, έναν τρόπο αγωγής και εκπαιδεύσεώς μας. Ο Θεός λαλεί με παιδιά και γι' αυτό, όταν μας απειλεί, προσποιείται ότι δεν είναι προγνώστης, αλλά μας απειλεί, σαν να μιλούσε σε βρέφη· και όταν μπροστά στην απειλή εμείς μετανοούμε, εκείνος μας λέει «μετανοώ». Ο Θεοδώρητος διευκρινίζει ότι ο Θεός δεν μετανοεί όπως εμείς, διότι δεν μπορεί να θέλει άλλο τώρα και άλλο ύστερα. Απλώς, στη δική μας μετάνοια χαρίζει τη μετάνοιά του, ονομάζοντας μετάνοια τη μεταβολή της απειλής. Κακία δε, για την οποία μετανοεί, δεν εννοεί βέβαια κάποια δική του φαυλότητα, λέει πάλι ο Κύριλλος Αλεξανδρείας, αλλά «την κακωτικήν οργήν», την απειλή της τιμωρίας, κατά τον Θεοδώρητο.

Είναι, λοιπόν, η μετάνοια του Θεού η συγγνώμη που σταλάζει από τη χάρη του, σύμφωνα με την υπόσχεσή του ότι «καρδίαν συντετριμμένην και τεταπεινωμένην ο Θεός ουκ εξουδενώσει» (Ψα 50,19). Είναι η άφεση των αμαρτιών μας, η συμφιλίωση και η καταλλαγή μας με τον Θεό, είναι τέλος η μεσιτεία του Ιησού Χριστού, που έγινε «ο ιλασμός περί των αμαρτιών ημών» (Α΄ Ιω 2,2). Και ο τρόπος με τον οποίο η μετάνοια του Θεού εκφράζεται και πραγματώνεται στη ζωή μας είναι το μυστήριο, στο οποίο οικονόμησε ο Θεός να αποθέτει ο άνθρωπος τη δική του μετάνοια μπροστά στον πνευματικό. Εκεί, κάτω από το πετραχήλι του πνευματικού, η μετάνοια του ανθρώπου συναντά τη μετάνοια του Θεού και

συντελείται η λύτρωση.

Στην πραγματικότητα ο Θεός μένει πάντοτε ο ίδιος· αναλλοίωτα ελεήμων και αιώνια αγαπών. Η αμαρτία όμως μας απομακρύνει από κοντά του, παρεμβάλλει ανάμεσά μας ένα πέπλο σκότους, δημιουργεί γύρω μας μια αποπνικτική ατμόσφαιρα· με ένα λόγο, μας εγκλωβίζει στο χώρο της απουσίας του Θεού, που είναι ο χώρος της οργής. Οι ακτίνες της θείας χάριτος δεν φθάνουν εκεί και το παντοειδές κακό άγριο χυμά πάνω μας. Έτσι, ο άνθρωπος που αμετανόητα αμαρτάνει, χτίζει με τα ίδια του τα χέρια την κόλασή του.

“...Η μετάνοια είναι το συγκλονιστικό εκείνο ρήγμα πάνω στο απροσπέλαστο φράγμα του χωρισμού μας από τον Θεό, που το καταφέρουν τα δάκρυα της καρδιάς μας. Μέσα από τη ρωγμή της συντριβής μας περνά ο Θεός και μας αγκαλιάζει. Μέσα από το άνοιγμα της εξομολογήσεώς μας ελευθερώνεται η ψυχή μας και εγκαθίσταται στη χώρα του ελέους και της μακροθυμίας. Με τη μετάνοιά μας γινόμαστε ευνοούμενοι του Θεού.

Είναι πολύ ωφέλιμο να σκεπτόμαστε πάντοτε τη μετάνοια του Θεού. Να την επικαλούμαστε και να προσπαθούμε να την κερδίσουμε με όλα τα μέσα που θέτει στη διάθεσή μας η Εκκλησία. Και να μη ξεχνούμε ότι είναι πόθος και επιθυμία του Θεού να νικούμε την οργή του, για να υπερισχύει το έλεός του πάνω μας.”

Στέργιος Ν. Σάκκος

Πηγή: <http://fdathanasiou.wordpress.com/2013/09/24/%E1%BC%A1-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%E1%BF%A6-%CE%B8%CE%B5%CE%BF%E1%BF%A6/>